

СИЛАБУС

з курсу «Основи етнології та демографії»

спрямування: соціально-гуманітарне

Харківський національний технічний університет

сільського господарства імені Петра Василенка

Обсяг курсу – 3 кредити (ECTS): 14 годин лекції, 16 годин – практичні заняття, 60 годин – самостійна робота.

Викладачі курсу – Данченко Ірина Олексіївна докт. пед. наук, доцент, професор кафедри ЮНЕСКО «Філософія людського спілкування» та соціально-гуманітарних дисциплін <http://new.khntusg.com.ua>;

Опис курсу

Пререквізити – базові знання з курсів: «Історія України», «Філософія», «Політологія», «Соціальна політика та соціальна робота», «Стратегічне управління», «Державне регулювання економіки».

Мета курсу – розвиток уявлень студентів про етнологію як науку, етноси, їхнє походження, етнічну історію, традиційно-побутову культуру та характер міжетнічних відносин, а також головні тенденції розвитку етнологічної науки на сучасному етапі, вивчення і засвоєння питань теорії етносу, етогенезу та етнічної історії, сучасної класифікації народів світу, традиційних і сучасних форм життєдіяльності етносів різних континентів, особливостей міжетнічної комунікації, етнічної картини світу, етнічної свідомості, а також формування у студентів професіоналізму у сфері управління на основі обґрунтованих висновків та прогнозних розрахунків демографічних показників; знань, умінь та навичок аналізу демографічних процесів, статистичної оцінки та опису закономірностей відтворення населення певного регіону в конкретних умовах часу.

Завдання курсу – опанування основних категорій та понять етнологічної та демографічної наук; актуалізації основних проблем етнографічного та демографічного розвитку; формування розуміння особливостей аналізу основних етнографічних та демографічних процесів; інформування щодо сучасної етнографічної та демографічної ситуації в Україні та світі; ознайомлення з методами демографічного аналізу; розуміння основ етнічної ідентичності, структура психології етносу, інкультурації, поняття менталітету та етнонаціоналізму; вивчення методологічних та методичних питань дослідження демографічних процесів, а також методик розрахунку показників, прийомів демографічного аналізу.

У результаті вивчення курсу студенти повинні:

Знати:

- ключові проблеми сучасної етнології,
- закономірності виникнення,
- формування та розпаду етнічних спільнот, підходи до класифікації етносів,
- складові традиційної культури етнічних спільнот;
- історію розвитку демографії, основні погляди вчених різних епох на взаємозв'язок демографічних та соціально-економічних процесів;
- сутність основних категорій та понять демографії;
- структуру демографії;
- основні джерела демографічної інформації;
- основні демографічні проблеми сучасного суспільства; специфіку роботи з демографічними таблицями;
- теоретичні основи статистичного спостереження як способу формування інформаційної бази для дослідження демографічних процесів;
- методичні підходи до узагальнення та оброблення демографічних даних;
- методологію і методіку екстенсивного та інтенсивного демографічного аналізу демографічних процесів;
- методіку прогнозування та статистичного моделювання демографічних параметрів;

Уміти:

- розуміти співвідношення сучасної етнічної та політичної карти світу, сучасні етнічні процеси;
- усвідомлювати різноманітність та рівноцінність етнічних культур;
- аналізувати підходи та концепції етнології;
- обґрунтовувати власну думку щодо дискусійних проблем сучасної етнології;
- оволодіти методикою етнологічних досліджень, методологією систематики і типології етнічних процесів і явищ; характеризувати матеріальну і духовну культуру етносів, визначати особливості їх соціальної організації та сімейно-шлюбних відносин;
- використовувати етнографічні матеріали для здійснення історичних реконструкцій;
- застосовувати методи статистичного спостереження для формування масиву первинних даних для демографічного дослідження;
- здійснювати оброблення первинних даних з метою одержання узагальнюючих показників, рядів розподілу, відносних, середніх величин, показників варіації тощо щодо демографічних явищ і процесів;
- виконувати необхідні аналітичні розрахунки із застосуванням комп'ютерної техніки у відповідності із метою демографічного дослідження, наявною вихідною статистичною інформацією;
- здійснювати аналіз демографічних явищ і процесів на рівні регіону та країни, інтерпретацію одержаних результатів, робити обґрунтовані висновки та прогнозні розрахунки.

Компетентності – здатність використовувати у фаховій діяльності знання з гуманітарних дисциплін, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища; уміння використовувати навички основних математичних та спеціалізованих демографічних методів та знання особливостей їх можливості та обмежень; знання цілей, сутності та задач демографічної політики; уміння систематизувати та аналізувати первинну та вторинну демографічну інформацію.

Результати навчання – в результаті вивчення курсу студенти можуть визначати взаємозалежності глобалізаційних процесів і міжнаціональних та міжетнічних відносин; інтегрувати досягнення інших гуманітарних наук для вирішення актуальних проблем історії та археології; використовувати знання спеціальних історичних дисциплін, археології та етнології для ґрунтового вивчення розвитку цивілізації від її зародження до сучасного стану; аналізувати, систематизувати та узагальнювати результатів наукових демографічних досліджень; розробляти та реалізовувати методи статистичного спостереження для формування даних демографічного дослідження, здійснювати оброблення та аналіз демографічних явищ і процесів на рівні регіону та країни, інтерпретацію одержаних результатів, робити обґрунтовані висновки та прогнозні розрахунки з метою формування виважених управлінських рішень та дій.

Структура курсу

Змістовий модуль 1.

Теоретико-методологічні засади етнології

Тема 1. Предмет, завдання і джерела етнології як науки. Класифікація етносів.

Тема 2. Етногенез та етнічні процеси. Етнічна ідентичність.

Тема 3. Етногенез та етнічна історія народів світу (Європа, Америка. Азія. Африка Австралія і Океанія).

Змістовий модуль 2.

Основи демографії та демографічні процеси в суспільстві

Тема 4. Теоретичні та методологічні засади демографії. Чисельність і структура населення.

Тема 5. Шлюбність. Розлучуваність. Народжуваність. Смертність. Міграція населення.

Тема 6. Демографічна політика. Соціально-демографічне прогнозування.

Тема 7. Сучасні тенденції демографічного розвитку. Взаємозв'язок демографічного та соціально-економічного розвитку. Регулювання демографічного розвитку.

Політика курсу – жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються. У випадку таких подій – реагування відповідно до Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу.

Система оцінювання – оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням: модуль 1 – 45 балів; модуль 2 – 25 балів; іспит – 30 балів.

Інформаційні ресурси

Бібліотека ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbu.gov.ua/>

Бібліотека ім. В.Г. Короленко. URL: <http://korolenko.kharkov.com/>

Бібліотека ХНТУСГ. URL: <https://library.khntusg.com.ua/>

Електронна бібліотека. URL: <http://lib.meta.ua/>

Студентська електронна бібліотека URL: <http://www.lib.ua-ru.net/>

Нормативно-правова база України URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/>